

Beperken we de journalistiek met het objectiviteitsregime?

23 oktober 2022 – Laressa van Roekel

Een journalist die niet objectief schrijft, doet zijn werk niet goed. Dat is in de journalistiek al jaren de basis. In nieuwsartikelen is er geen ruimte voor de mening van de journalist die het stuk schrijft. Alleen is dit niet achterhaald? Want wat maakt een stuk objectief of subjectief? Ik denk dat een mens nooit volledig objectief kan schrijven en dat het daarom beter zou zijn om subjectiviteit in de journalistiek meer ruimte te geven.

Marcel Broersma (2015) stelde dat objectiviteit een slecht begrepen concept is. Een journalist kiest wat hij of zij belangrijk of relevant vindt om naar buiten te brengen. Een mens is altijd gekleurd door eigen persoonlijkheid, ervaringen en overtuigingen. Elk mens heeft een mentaal kader waar vanuit hij werkt. Volledige objectiviteit is daarmee een illusie, maar het kan natuurlijk wel zo veel mogelijk nagestreefd worden.

Maar moeten we dat willen? Waarom zouden we van nieuws een onpersoonlijk verslag van de wereld maken? Persoonlijke interesses, meningen en belevenissen zijn juist interessant om te lezen. Tot het eind van de 19^e eeuw was het voor journalisten normaal om subjectief te schrijven. Subjectiviteit werd juist als kracht gebruikt. Het draaide niet alleen om neutraal feiten beschrijven, maar ook persoonlijke waarnemingen, overtuigingen en ervaringen werden gedeeld. Ook in deze tijd was het vertellen van de waarheid het uitgangspunt. Subjectiviteit betekent namelijk niet meteen dat iets niet ‘waar’ is. Wanneer iemand zijn echte ervaringen en meningen deelt, is het alsnog de waarheid. Het is alleen een persoonlijke waarheid; iemand anders kan het er niet mee eens zijn. Het is daarbij wel essentieel dat er in het artikel duidelijk wordt gemeld wie het geschreven heeft en dat het subjectieve elementen bevat.

Kovach en Rosenstiel (2021) schreven daarentegen dat objectiviteit een van de belangrijkste onderdelen van journalistiek is. Een journalist als persoon hoeft niet objectief te zijn, want als mens heb je namelijk een mening over van alles. De teksten die je schrijft en verspreidt moeten wél objectief zijn. Een journalist zou volgens hen slechts feiten moeten verspreiden. Het vertellen van de waarheid is het uitgangspunt. Dit wordt gedaan door het gebruik van goede bronnen, checken en dubbelchecken en ten slotte hoor- en wederhoor toepassen.

Toch ben ik er van overtuigd dat je als journalist nooit volledig objectief kan schrijven. Denk ook aan de zeven mythen van Jack Lule (2015). Artikelen worden altijd geschreven vanuit een bepaald perspectief. Zo is Johan Crujff in artikelen eigenlijk altijd ‘de held’, terwijl hij vast ook dingen heeft gedaan die niet zo heldhaftig zijn. Sywert van Lienden is al maanden ‘de bedrieger’, terwijl hij misschien ook goede kanten heeft.

Dus waarom zouden we dan zo hameren op de objectiviteit, als journalistieke creaties toch altijd wel een subjectieve hint hebben? Het is geschreven vanuit een bepaald perspectief. Een journalist kiest daarnaast welke informatie hij belangrijk vindt en zal daarnaast in woordkeuze en formulering altijd iets subjectiefs laten doorschemeren. Daarom denk ik dat het zelfs transparanter zou zijn om de mening van de journalist ook daadwerkelijk te benoemen. Dit kan zorgen voor mooie opiniestukken en een betere kijk op wat er omgaat in de journalist zelf. Het blijft een vak dat gedaan wordt met de geest van een mens en dat hoeven we niet te ontkennen. Belangrijk is wel dat de journalist en de aanwezigheid van subjectiviteit duidelijk in het artikel benoemd wordt. Transparantie blijft het toverwoord.